

Redegjørelse for Fagforbundets arbeid med Åpenhetsloven 30 juni 2025

Introduksjon

Fagforbundet ble etablert den 17. juni 2003. Fagforbundet er landets og LO's største arbeidstakerorganisasjon med over 400.000 medlemmer. Hovedoppgaven er å sørge for et trygt og inkluderende arbeidsliv.

De fleste medlemmene jobber i offentlig sektor, men det er også mange medlemmer i private virksomheter. For eksempel ansatte i private barnehager og barnevernsinstitusjoner, private helse og behandlingsinstitusjoner, så vel som frisører, fotpleiere, frilansere, postansatte og selvstendig næringsdrivende.

Fagforbundet bygger virksomheten på arbeiderbevegelsens prinsipper om frihet, likhet og solidaritet. Fagforbundets verdier Omtanke, Solidaritet og Samhold er styrende for all virksomhet. Hovedoppgaven er å sikre medlemmene gode og trygge lønns- og arbeidsvilkår, og et anstendig arbeidsliv. Det er et grunnleggende prinsipp at alle skal behandles likeverdig, uavhengig av etniske eller kulturell bakgrunn, seksuell legning, religion eller livssyn. I tillegg til arbeidet for medlemmene støtter også forbundet solidaritetsprosjekter internasjonalt, enten alene eller sammen med partnere.

Generell informasjon, våre retningslinjer og rutiner

Denne rapporten er utarbeidet for å gjøre rede for hvilket arbeid som er gjort for å operere i tråd med Åpenhetsloven i perioden 1. januar-31. desember 2024.

Fagforbundet har 372 ansatte pr 31.12.2024, dette inkluderer heltidstillitsvalgte på nasjonalt nivå. I tillegg kommer valgte i forbundsregionene. Der er 387 fagforeninger fordelt på alle fylker. Innkjøp er organisert gjennom økonomiavdelingen, og det operative innkjøpet gjøres desentralt i de forskjellige avdelingene basert på budsjetter og planer for året.

Åpenhetsloven setter søkelys på vårt ansvar for leverandørkjeden. Fagforbundet startet i 2023 arbeidet med å etablere en systematisk oppfølging av leverandører, og dette er et langsiktig arbeid som følges løpende opp. Fagforbundets leverandørportefølje er opparbeidet over lang tid, og består av både små, middels og store selskaper. Vi benytter Factlines for å få hjelp til innhenting av egenrapporteringsskjema fra leverandører. I 2024 hadde vi to undersøkelser, totalt 313 leverandører er registrert og vi har mottatt svar fra 156.

Overordnet modell for aktsomhetsvurderinger

Fagforbundet har i arbeidet med aktsomhetsvurderinger tatt utgangspunkt OECDs modell:

Beskrivelse av Factlines som system og støtte for aktsomhetsvurderinger

I vårt konkrete arbeid med Åpenhetsloven og aktsomhetsvurderingsprosess benytter vi oss av Factlines' digitale løsning, for å få effektiv og etterprøvbar informasjon direkte fra leverandører og underleverandører. Factlines er et norskeid, uavhengig selskap, og er spesialister på kartlegging og oppfølging av etiske, sosiale og miljømessige krav i leverandørkjeder.

Informasjonen som er innhentet, gir grunnlag til videre oppfølging. Fagforbundet vil fortsette med kartlegging av leverandører i form av egenrapportering, og oppfølging basert på denne. Spørsmålene i egenrapporteringen dekker kravene i FNs Global Compact, leverandørens kjedeinnsikt og oppfølgingspraksis, i tillegg til deres vurdering av risiko knyttet til brudd på etiske retningslinjer i de aktuelle produksjonsland. Innhenting gir grunnlag for analyse om god praksis er etablert for å overholde Fagforbundets egne kontrakter og Åpenhetsloven.

Våre leverandører er gjort kjent med våre etiske retningslinjer og er pålagt å opptre i henhold til disse, inkludert at de selv må sikre sin produksjon, sine innkjøp og leveranser. Dersom egenrapportering eller andre indikatorer gir signaler om avvik blir disse fulgt opp gjennom henvendelser til leverandør. Avhengig av omfang og risiko vil avvik kunne avstedkomme opprettelse av forbedringsprosjekt for å skape endringer i samarbeid med leverandør og øvrige aktører i kjeden.

Funn fra våre aktsomhetsvurderinger

Fagforbundet har som utgangspunkt for aktsomhetsvurdering valgt ut 313 leverandører basert på det finansielle volum innkjøpet representerer, fordelt på to undersøkelser gjennom året 156 (50%) har besvart, 35 (14%) har startet uten å levere. Gjennomsnittsscore er 81 av maksimalt 100, noe som er vurdert som høy score.

Alle besvarelser resulterer i en total risikoprofil for hver leverandør. 12 av leverandørene er kategorisert som høy risiko, og 29 som medium. Risiko er bestemt ut ifra svar på viktige spørsmål. De 41 selskapene dette gjelder, er gjennomgående små selskaper som stort sett leverer tjenester.

I tillegg til den generelle risikovurderingen, vurderer vi også de land som leverandørene oppgir at de kjøper fra når det gjelder produkter som leveres til oss. Leverandørene oppgir totalt 24 land som det kjøpes fra, og mange av disse er forbundet med høy risiko for brudd på arbeider- og menneskerettigheter, samt risiko for korrupsjon og skade på miljø. Vi kan nevne Kina, Bangladesh, Tyrkia, Pakistan, Colombia som land med generell høy risiko for brudd, men USA og Storbritannia er for eksempel også forbundet med utfordringer med hensyn til arbeiderrettigheter. Det er ikke mange leverandører som kjøper fra disse landene, men vi vil etterspørre informasjon fra leverandørene om hvordan de følger opp innkjøp fra land med et identifisert risikobilde.

De aller fleste leverandører (82%) har strategier og retningslinjer på plass. Det er 20% som svarer at de ikke har system eller rutine for oppfølging av leverandørkjeden. Det er 10% som oppgir at de har avdekket brudd på egne etiske retningslinjer siste år. Alle bekrefter at de opererer i henhold til lover og regler når det gjelder ansattes rettigheter. 85% har rutine for anti-korrupsjon og bestikkelser på plass. Alle leverandører følger miljøloven og relevante reguleringer.

Fagforbundets gjennomførte og planlagte oppfølgingstiltak

- Leverandører som har høy eller medium risikoprofil er fulgt opp.
- Leverandører som leverer risikoпродукter, vil bli inkludert i videre oppfølging.
- Kontraktsbetingelser inneholder nå klausul i forhold til krav om etterlevelse av etiske retningslinjer.
- Leverandører som ikke etterlever krav relatert til ansvarlig forretningsdrift risikerer å bli ekskludert som leverandør til Fagforbundet.
- Ny undersøkelse er sendt ut i 2025, resultatene fra denne vil bli fulgt opp. Det er utarbeidet en standard tekst som er tilgjengelig på intranettet, og som brukes i invitasjoner til å gi tilbud på anskaffelser, og som brukes i nye avtaler med leverandører.

Henvendelser om Åpenhetsloven sendes til: apenhetsloven@fagforbundet.no.

Oslo, 30 juni 2025

Lars Erik Flatø

Daglig leder